

ДОКТОРСЬКА ШКОЛА НАУКМА (ПОЛОЖЕННЯ)

I. Загальні положення

- 1.1. Докторська школа НАУКМА (далі – ДШ) – структурний науково-навчальний підрозділ, що забезпечує розробку стандартів, встановлює і змінює загальні правила, організовує прийом, підготовку, проміжний контроль/лі та випуск докторантів, захист дисертацій, видачу дипломів, а також координує використання ресурсів ДШ та здійснює загальне адміністрування усіма докторськими (PhD та D.V.A.) програмами НАУКМА.
- 1.2. Докторські програми НАУКМА (далі – ДП) – структуровані програми підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації за зразком третього циклу єдиного Європейського освітнього простору (*European Higher Education Area*), описаного у так званих Зальцбурзьких принципах.
- 1.3. ДП НАУКМА передбачають: прослуховування докторантом низки навчальних курсів; виконання самостійного оригінального наукового дослідження під керівництвом кількох наукових керівників-консультантів; публікацію результатів (або частини результатів) досліджень у міжнародних реферованих фахових журналах та вітчизняних фахових виданнях; презентацію результатів (або частини результатів) досліджень на міжнародних та вітчизняних конференціях, форумах, симпозіумах; викладання курсів і/або ведення семінарських занять бакалаврського рівня; написання на базі власного дослідження письмової дисертації та її публічний захист перед спеціалізованою дисертаційною комісією, яка складається із провідних спеціалістів світового рівня, зібраних для оцінки конкретного дисертаційного дослідження.

II. Зміст докторських програм НаУКМА

- 2.1. ДШ НаУКМА покликана забезпечувати підготовку науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації світової якості з наданням докторантам, які успішно виконали всі вимоги конкретної ДП, ступеня доктора філософії (PhD) у певній галузі знань, а у випадку ДП з менеджменту – ступеня доктора бізнес-адміністрування (D.B.A.) з наданням відповідного диплома НаУКМА.
- 2.2. ДШ НаУКМА приділяє особливу увагу міждисциплінарним дослідженням (не зважаючи на коди спеціальностей, затверджені ВАК України), а тому насамперед підтримує тих докторантів (абітурієнтів), чий науковий інтерес і, відповідно, дослідницькі теми перебувають на стику традиційних дисциплін.
- 2.3. Слухач ДП, докторант НаУКМА повинен не лише всебічно освоїти власний дослідницький предмет, а й ґрунтовно вивчити існуючу літературу з обраної ним галузі знань, зрозуміти наявні парадигми та епістемологічні підходи до наукового аналізу, засвоїти відповідну методологію і методи досліджень, а також набути навичок, необхідних для: а) самостійного здійснення у майбутньому інших дослідницьких проєктів; б) публічної презентації результатів на міжнародному рівні; в) публікації результатів дослідження в авторитетних міжнародних виданнях.
- 2.4. Обсяг річної активності докторанта в кредитному обрахунку коливається у межах 25 кредитів ECTS балів різних форм науково-освітньої діяльності (курси, семінари, практикуми, самостійні дослідження, публікації, викладання тощо). Заочна форма навчання у ДШ НаУКМА не передбачається.
- 2.5. За змістом спеціалізовані курси ДП можуть складатися як із наявних у магістерських та аспірантських планах НаУКМА (чи університетів–партнерів ДШ) навчальних предметів, так і цілком нових, спеціально розроблених для ДШ. Зміст кожної ДП повинен мати поважний вибіркового компонента (не менше 50 %), де «полем вибору» є і спеціальні докторські курси суміжних докторських програм, і всі магістерські курси НаУКМА.
- 2.6. Графік і спосіб виконання програми конкретного докторанта визначає керівництво ДШ (Виконавчий комітет – більшістю

голосів), затверджує – директор ДШ. Графік і спосіб виконання програми може набути чинності тільки в результаті обов'язкового позитивного рішення Виконавчого комітету і директора ДШ.

2.7. Зміст типової ДП складається із трьох основних компонентів: міждисциплінарні курси, організовані ДШ; спеціалізовані тематичні курси, запропоновані ДП (семінари, колоквиуми, викладацька практика); індивідуальна дослідницька робота. Типова програма першого року навчання у ДШ (перших 1,5 року для програми Д.В.А.) складається із міждисциплінарних курсів, організованих ДШ; спеціалізованих курсів і семінарів, визначених ДП (загальне навантаження у межах 17 кредитів ECTS за два роки); самостійної дослідницької роботи, яка завершується написанням і захистом ґрунтовного **«докторського проекту»**. Типова програма другого року навчання в ДШ (наступні 1,5 року для програми Д.В.А.) складається із: міждисциплінарних семінарів і практикумів, організованих ДШ (навантаження у межах 9 кредитів ECTS); фахових наукових семінарів, що стосуються актуальних тем відповідної ДП (навантаження у межах 26 кредитів ECTS); самостійної дослідницької роботи над дисертацією та статтями для фахових журналів. У рамках типової програми третього і четвертого року навчання (четвертого і п'ятого року для програми Д.В.А.), крім самостійної дослідницької роботи (підготовки дисертації), докторант НаУКМА веде практичні заняття (або й викладає власні курси) на бакалаврських чи магістерських програмах НаУКМА, виступає на міжнародних конференціях, готує статті до друку в міжнародних фахових журналах, бере участь у фахових наукових семінарах, організованих ДШ, кафедрами, науково-дослідними центрами НаУКМА.

2.8. Успішне завершення ДП НаУКМА обов'язково передбачає виконання таких умов:

- прослуховування та успішне складання іспитів з низки дисциплінарних та міждисциплінарних навчальних курсів згідно з визначеним навчальним планом конкретної ДП;
- здійснення оригінального наукового дослідження під керівництвом кількох (мінімум двох) наукових керівників-консультантів, один із яких може бути із закордонного університету;

- подання для публікації у визнаній міжнародній фаховій журналі (*peer-reviewed journal*) відповідної галузі мінімум однієї (а бажано 2–3) статті;
- виступ як мінімум на одній (а бажано 2–3) міжнародній конференції;
- регулярні виступи із доповідями на докторантських семінарах, організованих ДШ НаУКМА;
- проведення лекцій або семінарських занять на програмі підготовки бакалаврів однієї із кафедр НаУКМА (мінімум 20 академічних годин);
- публічний захист дисертації перед спеціалізованою дисертаційною комісією, яка складається із п'ятиох провідних спеціалістів світового рівня, зібраних для оцінки цієї роботи;
- виконання інших спеціальних вимог до докторанта (зокрема прослуховування й успішне складання іспитів із дисциплін, вибраних із числа магістерських курсів НаУКМА або спеціально розроблених та організованих для докторантів), визначених конкретною ДП НаУКМА і затверджених Виконавчим комітетом та Директором ДШ.

2.9. Для оцінювання кожної конкретної дисертації ДШ на основі рекомендацій наукових керівників-консультантів формує спеціалізовану Дисертаційну комісію у складі п'яти осіб, з яких **трьох** не є співробітниками НаУКМА (із них бажано, щоб принаймні один був із закордону). Кожний із членів комісії повинен мати ступінь кандидата наук, доктора наук або PhD (D.B.A.). Склад спеціалізованої Дисертаційної комісії затверджує керівництво ДШ (Виконавчий комітет – більшістю голосів, за умови згоди керівника ДП, докторанта і Директора ДШ).

2.10. Науковий ступінь доктора філософії (PhD) в обраній галузі знань та ступінь доктора бізнес-адміністрування (D.B.A.) присуджується Вченою радою НаУКМА на основі консенсусного рішення конкретної Дисертаційної комісії, оформленого у вигляді розгорнутого протоколу захисту, підписаного всіма членами комісії. Диплом, який засвідчує науковий ступінь доктора (PhD або D.B.A.) у певній галузі знань вважається дійсним, якщо він підписаний Президентом НаУКМА, директором ДШ і засвідчений печаткою НаУКМА.

III. Докторанти НаУКМА

- 3.1. Абітурієнти ДШ НаУКМА повинні мати необхідну базову освіту (не менше 155 залікових балів сукупно бакалаврської й магістерської освіти) і пройти типові вступні випробування, а саме:
- у визначені терміни подати заповнену і спеціально розроблену для ДШ аплікаційну форму;
  - у визначені терміни подати «Дослідницьку пропозицію» (проспект свого майбутнього докторського дослідження), в обов'язковому порядку схвалену одним зі співробітників ДШ – знаним фахівцем у цій ділянці, який погоджується стати одним із наукових керівників-консультантів абітурієнта.
- 3.2. Керівництво ДШ може (як виняток) вирішити зарахувати абітурієнта відразу на другий рік докторських студій, якщо подана ним «Дослідницька пропозиція» передбачає продовження досліджень, успішно розпочатих у межах іншої навчальної програми (наприклад, магістерської), і якщо абітурієнт уже прослухав курси, еквівалентні тим, що пропонуються ДШ на першому році навчання.
- 3.3. Докторанти ДШ НаУКМА можуть бути одночасно «державними аспірантами», якщо вони пройшли відповідні вступні випробування і були зараховані до аспірантури НаУКМА. В такому (бажаному) випадку докторанти ДШ виконують усі вимоги аспірантури НаУКМА (в т. ч. складають державні іспити з філософії та іноземної мови) і можуть отримувати державну стипендію аспіранта.
- 3.4. Докторанти НаУКМА впродовж двох років навчання (одного – трьох, залежить від ДП) зобов'язані разом із викладачами НаУКМА вести практичні заняття або й викладати власні курси на бакалавраті. Для одержання додаткової платні, починаючи з другого року навчання, докторанти можуть бути зараховані на працю (з навантаженням, що не перевищує 0,5 ставки) в науково-дослідні центри, лабораторії, школи або на кафедри НаУКМА на посади наукових співробітників чи викладачів без ступеня. Починаючи з четвертого року навчання, докторанти можуть бути зараховані на працю в НаУКМА на повну ставку.

- 3.5. За згоди керівника ДП, затвердженої Директором ДШ, докторанти НаУКМА можуть працювати на оплачуваній роботі поза НаУКМА, але не більше, ніж 20 годин на тиждень. Докторанти програми Д.В.А. повинні бути практикуючими менеджерами підприємств і тому не звільняються від оплачуваної роботи, але терміни їх навчання у ДШ відповідно довші.

IV. Структура Докторської школи

- 4.1. ДШ утворює множина створених і створюваних докторських програм НаУКМА, які ініціюються, розробляються і виконуються фаховими групами факультетів, кафедр, шкіл, науково-дослідних центрів і лабораторій НаУКМА.
- 4.2. Фахова група складається із мінімум трьох визнаних спеціалістів, які є штатними викладачами НаУКМА або сумісниками (бажано із закордону), наукові дослідження і розробки яких належать до єдиного наукового напрямку або спрямовані на вирішення комплексу взаємопов'язаних наукових проблем.
- 4.3. Фахівець НаУКМА, що входить до фахової групи конкретної ДП, набуває статусу науково-педагогічного співробітника ДШ (за внутрішнім сумісництвом). Фахівець, що не є штатним працівником НаУКМА, але готовий увійти до фахової групи конкретної ДП, може стати членом фахової групи й набути статусу науково-педагогічного співробітника ДШ (за сумісництвом) після того, як НаУКМА (за ініціативи відповідного підрозділу: кафедри, школи, науково-дослідного центру або лабораторії) укладе з ним контракт про співпрацю на засадах часткової зайнятості.
- 4.4. Кожну створену (або створювану) докторську програму очолює її **керівник**, якого делегує на цю посаду фахова група. Керівник ДП дбає про створення в НаУКМА оптимальних умов для виконання докторантами своєї науково-педагогічної програми і стежить за її виконанням.
- 4.5. Очолює ДШ її директор, що керується у своїх діях рішеннями Виконавчого комітету, Статутом НаУКМА, Законом про вищу освіту, правами, ексклюзивно наданими НаУКМА Міністерством освіти і науки та Кабінетом Міністрів України, а також цим Положенням.

- 4.6. Штатними працівниками ДШ НаУКМА є її директор та допоміжний персонал (за рішенням адміністрації НаУКМА).
- 4.7. Як структурний підрозділ ДШ підпорядковується віцепрезиденту з науково-навчальних студій. ДШ створюється на основі Відділу докторантури та аспірантури, який входить до неї і підпорядковується директорові ДШ. ДШ не підміняє собою чинну систему державної підготовки кадрів вищої наукової кваліфікації (аспірантуру й докторантуру) до прийняття іншого рішення Вченою радою НаУКМА.
- 4.8. Керівним органом ДШ є **Виконавчий комітет** ДШ, що складається із директора ДШ та керівників існуючих (або створюваних) докторських програм НаУКМА, котрі делегуються до складу Виконавчого комітету фаховими групами. Віцепрезидент з науково-навчальних студій і Начальник науководослідної частини НаУКМА за посадою входять до складу Виконавчого комітету ДШ. Виконавчий комітет щорічно переглядає і затверджує вартість кожної ДП і бюджет ДШ в цілому, приймає рішення щодо прийому абітурієнтів, відрахування докторантів з ДШ, затверджує спільні стандарти ДШ і конкретний зміст кожної ДП зокрема.
- 4.9. Зміст конкретної ДП НаУКМА розробляється і виконується відповідною фаховою групою (включно з обов'язковими методологічними курсами, практикумами, спецкурсами, семінарами тощо). Рішення про впровадження нової докторської програми чи зміни змісту діючої ДП приймається поелементно і консенсусом, а саме: кожну навчальну форму (курс, практикум, семінар тощо) має спочатку схвалити фахова група (включно з керівником ДП) і два незалежні експерти, після чого вона виноситься на обговорення Виконавчого комітету ДШ. Навчальна форма вважається прийнятою, коли вона відповідає стандартам ДШ і за неї проголосував Виконавчий комітет (більшістю голосів) і директор ДШ.
- 4.10. Множину докторських програм за певною галуззю знань (докторські програми одного наукового напрямку і/або галузі знань: гуманітарні, природничі, соціально-економічні науки, інформатика) адміністративно може очолити **координатор докторських програм**, який призначається Виконавчим комітетом ДШ за погодженням з адміністрацією НаУКМА. Координатор докторських програм співпрацює з директором ДШ і здійснює

щоденний фаховий контроль за виконанням вимог і регламентів, встановлених Виконавчим комітетом, а також забезпечує гармонізацію науково-навчальних заходів у межах певної галузі знань (конференцій, симпозіумів, круглих столів тощо) і дбає про залучення до цих заходів усіх зацікавлених докторантів.

- 4.11. Керівники докторських програм є «підзвітними» своєму координаторові винятково у межах його компетенції (спільні для напряму процеси, заходи, науково-навчальні акції, терміни, певні типи матеріалів, контрольні заходи тощо) і звітують тільки перед Виконавчим комітетом і директором ДШ.

*Схвалено Вченою радою НаУКМА
29 травня 2008 р.*